Stenogrammid

XII Riigikogu, VII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Teisipäev, 18.02.2014, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine
1. 10:00 Riigikohtu liikme Saale Laose ametivanne
10:01 Istungi rakendamine
2. 10:08 Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" muutmine" eelnõu (587 OE) esimene lugemine
3. 10:22 Pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu (568 SE) teine lugemine
4. 10:24 Kaitseliidu seaduse muutmise seaduse eelnõu (458 SE) teise lugemise jätkamine
5. 10:30 Tulumaksuseaduse § 4 muutmise seaduse eelnõu (548 SE) esimene lugemine

10:00 Istungi rakendamine

09:59 Aseesimees Jüri Ratas
Austatud Riigikogu, head ametikaaslased, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärgu viienda töönädala teisipäevast istungit.

---

1. 10:00 Riigikohtu liikme Saale Laose ametivanne

10:00 Aseesimees Jüri Ratas
Head ametikaaslased, meil on täna meeldiv võimalus kuulata ära Riigikohtu liikme Saale Laose ametivanne. Ma palun teda tulla Riigikogu kõnetooli seda vannet andma!

10:01 Riigikohtu liige Saale Laos
Austatud istungi juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Tõotan jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. Tõotan mõista õigust oma südametunnistuse järgi kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega. Aitäh!
(Aplaus.)

10:01 Istungi rakendamine

10:01 Aseesimees Jüri Ratas
Head ametikaaslased! Palun nüüd kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi! Kõigepealt Viktor Vassiljev, palun!

10:02 Viktor Vassiljev
Härra eesistuja! Head kolleegid! Mul on üle anda Keskerakonna fraktsiooni liikmete arupärimine sotsiaalministrile, mis puudutab vanaduspensioniealistele inimestele makstavate puudetoetuste määrasid. Nimelt on nende arvutamise aluseks puudega inimeste sotsiaaltoetuse määr, mis käesoleval aastal on 25,57 eurot. Kergema puude korral makstakse sellest 50%, raske puude korral 105%, seega vastavalt 12,79 eurot ja 26,85 eurot. Katsu sa sellega ära elada! Eks igaüks elab, kuidas oskab.

Aga sellesisulise arupärimise aluseks on meie valijate soovid. Ma loen ette väljavõtte ühest kirjast, mis on tulnud. Kirjutab Maie, 63-aastane, ja kirjutab nii: "Vähe sellest, et olen vana, mul on ka puue ja ma pole üldse kindel, kas ma tahan selle asjaga enam tegeleda. Elada pole sellega võimalik. Kas oleksite nii kaastundlik, et tuletaksite ministrile meelde, et praegune 26 eurot raske puude toetus on isegi väiksem, kui krooniaegne oli. Nii lihtsalt edasi enam ei saa. Isiklikult mina nutan patja ja palvetan. Aga kas sellest ka abi oleks? Iga homne päev on eilsest mustem ja kas muudab seda Jumal taevas või keegi? Aga tuletage ministrile meelde!" Selline kiri. Ja meil on siin kolm küsimust, mis puudutavad pensioniealistele puudega inimestele makstavate toetuste suurust. Palume sotsiaalministrilt vastust! Aitäh!

10:03 Aseesimees Jüri Ratas
Palun Riigikogu kõnetooli Inara Luigase!

10:04 Inara Luigas
Austatud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Annan Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel üle arupärimise sotsiaalminister Taavi Rõivasele. Arupärimine on riigi tegevuse kohta tervise infosüsteemi rakendamisel. Riik on alustanud 2006. aastal e-tervise infosüsteemi loomist nelja põhiprojektiga: digilugu, digiretsept, digiregistratuur ja digipilt. Kogu selle infosüsteemi juurutamise peamised eesmärgid on olnud tervishoiusüsteemi tõhustamine, ravikvaliteedi parandamine ja patsiendikesksuse suurendamine. Riigikontroll auditeeris riigi tegevust e-tervise infosüsteemi loomisel ning hindas, kas e-tervise puhul püstitatud eesmärgid – kvaliteetsem tervishoiuteenus ja efektiivsem tervishoiukorraldus – on täidetud. Auditi tulemusel tegi Riigikontroll järelduse, et e-tervise eesmärki pole saavutatud, kuna süsteemis olevaid andmeid ei ole võimalik kasutada ei ravitööks, riikliku statistika tegemiseks, registrite pidamiseks ega järelevalveks. Aktiivselt kasutatakse vaid digiretsepti, aga digiloo ja pildiviida kasutamine on jäänud tagasihoidlikuks ning digiregistratuur pole samuti käivitunud.
Riigikontrolli hinnangul on e-tervise nõrga käivitumise taga Sotsiaalministeeriumi eesmärgistamata ja juhuslik tegevus. Ministeerium peab esindama riigi huvisid, kuid e-tervise juhtimisel on ta olnud pigem kõrvaltvaataja.
Tulenevalt tervishoiuteenuste korraldamise seadusest, kus kõikide nende projektide puhul on vastutavaks töötlejaks sätestatud Sotsiaalministeerium, on meil sotsiaalministrile kuus küsimust. Sellele arupärimisele on alla kirjutanud ka minu hea pinginaaber Lembit Kaljuvee. Aitäh!

10:05 Aseesimees Jüri Ratas
Head ametikaaslased! Olen juhatuse nimel vastu võtnud kaks arupärimist, vastavalt meie kodu- ja töökorra seadusele otsustab juhatus nende edasise menetlemise.
Läheme nüüd teadete juurde. Homme, s.o kolmapäeval, 19. veebruaril osalevad infotunnis järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder ja rahandusminister Jürgen Ligi. Riigikogu esimees on edastanud Riigikogu liikmete arupärimise sotsiaalminister Taavi Rõivasele.
Viime nüüd läbi kohaloleku kontrolli.
Kohaloleku kontroll
Kohalolijaks registreerus 86 Riigikogu liiget, puudub 15.
Head ametikaaslased, tulenevalt meie kodu- ja töökorra seaduse § 73 lõikest 1 ei ava istungi juhataja täna esimese päevakorrapunkti arutelu, sest eelnõu esitaja poolne ettekandja ei viibi saalis. Seega Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" eelnõu 543 esimest lugemist ei toimu.

---

2. 10:08 Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" muutmine" eelnõu (587 OE) esimene lugemine

10:08 Aseesimees Jüri Ratas
Liigume teise päevakorrapunkti juurde, milleks on väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" muutmine" eelnõu 587 esimene lugemine. Ma palun Riigikogu kõnetooli väliskomisjoni liikme Margus Hansoni!

10:08 Margus Hanson
Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Riigikogu 2011. aasta 10. mai otsusega moodustati Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsioon, milles on kolm põhiliiget ja kolm asendusliiget. Põhiliikmed on delegatsiooni juht Andres Herkel, liikmed Margus Hanson ja Mailis Reps ning asendusliikmed Paul-Eerik Rummo, Indrek Saar ja Ester Tuiksoo. 2013. aasta 16. aprilli otsusega nimetati Paul-Eerik Rummo asemele delegatsiooni asendusliikmeks Maret Maripuu.
Seoses sellega, et fraktsioonid on delegatsiooni esitanud uued kandidaadid, arutas väliskomisjon oma 28. jaanuari istungil assamblee Eesti delegatsiooni koosseisu muutmist järgmiselt: Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ettepanek oli esitada fraktsioonist lahkunud Andres Herkeli asemel delegatsiooni juhiks Liisa-Ly Pakosta ning Eesti Reformierakonna fraktsioon esitas Maret Maripuu asemele, kes on Riigikogust lahkunud, delegatsiooni asendusliikmeks Rait Maruste. Väliskomisjon otsustas neid ettepanekuid toetada ning määras muudatusettepanekute tähtajaks 7. veebruari kell 4 pärastlõunal. Muudatusettepanekuid selleks tähtajaks ei esitatud. Väliskomisjon arutas 10. veebruaril seda küsimust taas ja otsustas konsensusega teha Riigikogu juhatusele ettepanek võtta see eelnõu teisipäeva, 18. veebruari istungi päevakorda, teha ettepanek esimene lugemine lõpetada ja eelnõu otsusena ka vastu võtta. Väliskomisjoni ettekandjaks nimetati siinkõneleja. Aitäh!

10:09 Aseesimees Jüri Ratas
Aitäh, hea ettekandja! Teile on vähemalt üks küsimus. Aivar Riisalu, palun!

10:11 Aivar Riisalu
Aitäh, hea eesistuja! Hea ettekandja! Mina olen Andres Herkelit juba paarkümmend aastat aktiivse poliitikuna teadnud. Kindlasti on tegemist inimesega, kellel on süda õige koha peal ja kes on Eesti asja ajanud ikka väga hingega. Millega ta siis nüüd hakkama sai, et ta on vaja sellelt auväärselt kohalt, kus teda ka rahvusvaheliselt aktsepteeritakse, täna, Eestile väga vastuolulisel päeval, tagasi kutsuda? Kas siin on põhjust otsida mingeid märke või on ta tõepoolest millegagi hakkama saanud, et enam ei kõlba seda ametit pidama?

10:11 Margus Hanson
Mingisuguseid märke täna otsida ei maksa. Tegu on Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ettepanekuga, kuna Andres Herkel on nende fraktsioonist lahkunud.

10:11 Aseesimees Jüri Ratas
Kadri Simson, palun!

10:12 Kadri Simson
Aitäh! Kas Euroopa Nõukogu Parlamentaarne Assamblee nõuab, et kõik riikide delegaadid peavad kuuluma mõnda erakonda?

10:12 Margus Hanson
Ma usun, et see on meie sisemise elukorralduse küsimus ja meie siin Riigikogus saame ise otsustada oma delegatsiooni koosseisu.

10:12 Aseesimees Jüri Ratas
Väino Linde, palun!

10:12 Väino Linde
Aitäh, hea istungi juhataja! Hea ettekandja! Ilmselt on päris sobiv hetk meil kõigil mälu värskendada ja täpsustada, millega Eesti delegatsioon selles Euroopa Nõukogu Parlamentaarses Assamblees tegeleb. Millised võiksid seal tema ülesanded olla?

10:12 Margus Hanson
Meie ülesanne on Eesti riiki selles väärikas organisatsioonis väärikalt esindada. Meie delegatsiooni kolm põhiliiget ja kolm asendusliiget on olnud keskmisest aktiivsemad. Seda on teiste delegatsioonide

liikmed kinnitanud. Eri aegadel on meie aktiivsus küllap erinev olnud. Kui olid pöördelised ajad, oli vaja igal hetkel valvel olla. Praegu see enam nii oluline ei ole, aga siiski. Ja tõepoolest, Andres Herkel on silma paistnud ja väga hästi meie delegatsiooni juhtinud. Kuid aeg läheb edasi ja tulevad uued väljakutsed nii uutele kui vanadele juhtidele.

10:13 Aseesimees Jüri Ratas
Hea ettekandja, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Andres Herkel, palun! Kas teil on mõne fraktsiooni volitus?

10:13 Andres Herkel
Ei, mul ei ole fraktsiooni volitust. Aga kuna minu nime nimetati, siis ma saan kohalt sõna võtta.

10:13 Aseesimees Jüri Ratas
See on nii läbirääkimistel. Aga läbirääkimistel sinu nime ei nimetatud, nimetati küsimustes-vastustes. Kahjuks ma ei saa sulle sõna anda. Läbirääkimisi ei avata. Eiki Nestor, protseduuriline küsimus, palun!

10:14 Eiki Nestor
Austatud juhataja! Andres Herkel esineb Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindajana. Kui see teile sobib, siis ma kirjutan kohe volituse.

10:14 Aseesimees Jüri Ratas
Ma küsisin Andres Herkeli käest, kui ta siia Riigikogu kõnetooli tahtis tulla, kas tal on mingi fraktsiooni volitus neid esindada. Andres Herkel ütles, et tal ei ole seda volitust. Eiki Nestor, palun!

10:15 Eiki Nestor
Jaa, siis ei olnud, nüüd on. (Naer.)

10:15 Aseesimees Jüri Ratas
Hea ametikaaslane, sa kuulsid, et ma sulgesin läbirääkimised. Sel hetkel, kui Andres Herkel siia tuli, ma küsisin, kas tal on volitus. Ta ütles, et tal ei ole volitust. Aivar Riisalu, palun! Kui teil ei ole mikrofoni, siis Eiki Nestor, palun! (Naer.)

10:15 Aivar Riisalu
Mul on nüüd mikrofon. Mul on väga selge protseduuriline küsimus. Me võime siin ...

10:15 Aseesimees Jüri Ratas
Aivar Riisalu, ma andsin praegu Eiki Nestorile sõna, palun väga vabandust! Eiki Nestor, palun!

10:15 Eiki Nestor
Hea juhataja! Ma jõudsin käe püsti tõsta hetk enne seda, kui te läbirääkimised sulgesite. Vabandust, et ma ei reageerinud piisavalt ruttu!

10:15 Aseesimees Jüri Ratas
Aivar Riisalu, palun!

10:15 Aivar Riisalu
Aitäh! Ma ei ole sugugi rahul sellise parlamentaarse praktikaga, et fraktsiooni mitte kuuluv inimene ei saa ka teda ennast puudutavas küsimuses kõneleda isegi siis, kui üks Riigikogu fraktsioon on leidnud võimaluse anda talle volitus sõna võtta. Täna, Eestile väga murrangulisel päeval me peaksime oma elule otsa vaatama ja andma inimestele vaba voli kõneleda vähemalt siis, kui tegu on teemaga, mis puudutab neid endid. Kui mitte, siis ma kardan, et Eesti demokraatia on suures ohus.

10:16 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Teil on võimalus homme istungi alguses kell kaks anda sisse Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise eelnõu, et see seadus paremaks teha. Andres Herkel, palun!

10:16 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! See on protseduuriline küsimuse tõstatus, kuna minu nime nimetati. Ma arvan, et selline piirang ei ole asjakohane, et eelnõu ainsal esimesel lugemisel fraktsioonitu Riigikogu liige sõna ei saa. Kasutan juhust, et öelda väga lühidalt seda, mida ma tahan öelda.
Ma tahan tänada IRL-i eelmist fraktsiooni ja kunagist Isamaaliidu fraktsiooni usalduse eest, mida nad on minu suhtes üles näidanud. Ma olen kümme ja pool aastat täitnud kohustusi Euroopa Nõukogu Parlamentaarses Assamblees, sellest enamiku aega Eesti delegatsiooni esimehena. Tänan ka kõiki delegatsiooni liikmeid, nii endisi kui ka praegusi, ning kindlasti delegatsiooni sekretäri Tanja Espet.
Meil oli eile väliskomisjonis ka arutelu Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee delegatsiooni töö üle. Marko Mihkelson võttis selle väga kenasti kokku: see on välisdelegatsioon ja see on assamblee, mille puhul kired on kõige enam ülal. Seal tehakse eraldi raporteid riikide kohta ning see tekitab ka väga teravat vastuseisu. Sellest tulenevalt ongi assamblee töö tihti pingeline. Me ei näe seda siin, kuid demokraadid nendes riikides, kellega meil on koostöö – Ukraina, Gruusia jt –, näevad seda väga hästi. Kutsun ka fraktsioonide juhte üles seda tööd hindama ning aru saama, et Riigikogu liikmetel on kohustusi täita ka väljaspool Eestit. See on meie partneritele Ukrainas ja Gruusias ning demokraatidele ka Venemaa Föderatsioonis ja teistes idapoolsetes riikides äärmiselt tähtis. Eesti delegatsioon on seda rolli hästi täitnud ning ma olen üsna kindel, et täidab ka edaspidi. Aitäh!

10:17 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh selle protseduurilise küsimuse eest! Ma ei tea nüüd, hea ametikaaslane Eiki Nestor, mis ma teen. Teie ametikaaslane sai ära öelda, mida ta protseduurilise küsimuse raames soovis. Teie taotlus on siin, kas võtate selle tagasi või mis me teeme? (Eiki Nestori vastus ei ole kuuldav.) Aitäh! Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku viia esimese lugemise käigus läbi ka lõpphääletus. Alustame lõpphääletuse ettevalmistamist. Eelnõu 587 muutmiseks ettepanekuid ei laekunud. Kas võime minna hääletuse juurde? Panen lõpphääletusele otsuse eelnõu 587. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Poolt hääletas 56 Riigikogu liiget, 1 on vastu, erapooletuid ei ole. Väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" muutmine" eelnõu 587 on otsusena vastu võetud. Teise päevakorrapunkti käsitlemine on lõppenud.

---

3. 10:22 Pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu (568 SE) teine lugemine

10:22 Aseesimees Jüri Ratas

Liigume edasi kolmanda päevakorrapunkti juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu 568 teine lugemine. Palun Riigikogu kõnetooli ettekandeks keskkonnakomisjoni liikme Valeri Korbi!

10:22 Valeri Korb

Head kolleegid! Pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu algatas Vabariigi Valitsus tänavu 13. jaanuaril. Esimene lugemine toimus siin saalis 29. jaanuaril ning muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 6. veebruar kell 10. Muudatusettepanekuid ei esitatud.
Esimese ja teise lugemise vahelisel perioodil on eelnõu käsitletud komisjoni istungil ühel korral: esmaspäeval, 10. veebruaril arutas Riigikogu keskkonnakomisjon seda küsimust. Päevakorra kolmas punkt oli "Pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu teisele lugemisele saatmiseks". Keskkonnaministeeriumi asekantsler härra Liiv ja jäätmeosakonna peaspetsialist Marika Siht olid kutsutud komisjoni istungile. Pärast istungit, kus küsimusi ei olnud, otsustas komisjon esitada eelnõu

täiskogu 18. jaanuari istungi päevakorda, teha ettepanek teine lugemine lõpetada ning kui teine lugemine lõpetatakse, saata eelnõu kolmandale lugemisele 20. veebruariks 2014 ja viia siis läbi ka lõpphääletus. Kõik need otsused tehti konsensusega. Aitäh tähelepanu eest!

10:23 Aseesimees Jüri Ratas
Head ametikaaslased, kas teil on küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma tänan ettekandjat! Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Läbirääkimisi avada ei soovita. Seega võiksime minna eelnõu 568 muudatusettepanekute läbivaatamise juurde, aga neid ei laekunud. Juhtivkomisjoni seisukoht on teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõppenud ja kolmanda päevakorrapunkti käsitlemine samuti.

---

4. 10:24 Kaitseliidu seaduse muutmise seaduse eelnõu (458 SE) teise lugemise jätkamine

10:24 Aseesimees Jüri Ratas
Liigume edasi neljanda päevakorrapunkti juurde, milleks on Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud Kaitseliidu seaduse muutmise seaduse eelnõu 458 teise lugemise jätkamine. Ma palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli riigikaitsekomisjoni liikme Lauri Vahtre!

10:24 Lauri Vahtre
Lugupeetud härra juhataja! Austatud Riigikogu! Arutluse all oleva eelnõu algatas Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon möödunud aasta 20. juunil. Esimene lugemine lõpetati möödunud aasta 7. novembril. Teise lugemise katkestas eelnõu algataja 12. detsembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, mis oli 31. detsember 2013 kell 13, väljastpoolt juhtivkomisjonile ettepanekuid ei esitatud. Komisjon ise esitas juhtivkomisjonina eelnõule kaks muudatusettepanekut.
Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma 28. jaanuari ja 10. veebruari istungil. 28. jaanuari istungil osales eelnõu algataja esitajana Riigikogu liige Neeme Suur. Osalesid ka Kaitseliidu Peastaabi üldosakonna juhataja Lea Vainult ning brigaadikindral Meelis Kiili, kes tutvustas Kaitseliidu ettepanekut, mille kohaselt ka mittekodanikest 16–18-aastased noored saaksid kuuluda Kaitseliidu noorteorganisatsioonide ridadesse. Seda ettepanekut toetasid ka Noorte Kotkaste keskkogu, Kodutütarde keskkogu ja Kaitseliidu keskkogu.
Riigikaitsekomisjoni 28. jaanuari istungil täpsustati, et Eesti kodakondsuseta noored saaksid kuuluda vaid Kaitseliidu noorteorganisatsioonide ridadesse. Nimelt tuvastati, et aset on leidnud teatav möödarääkimine. Vahepealses arutelus jäi komisjon muretsema võimaliku lahenduse üle, et Eesti kodakondsuseta noored, olles eelnõu algataja ettepaneku kohaselt noorteorganisatsiooni liikmed, saavad ühtlasi õiguse olla Kaitseliidu maleva, küberkaitseüksuse või Naiskodukaitse liikmed, kes osalevad otseselt juba riigikaitses. See vastuolu lahendati sellega, et leiti viis, kuidas need noored, kes ei ole Eesti kodanikud, saavad siiski kuuluda Noorte Kotkaste ja Kodutütarde ridadesse, aga ainult sinna.
Riigikaitsekomisjon otsustas nimetatud istungil konsensusega toetada Kaitseliidu ettepanekut lubada Kaitseliidu noorteorganisatsioonidesse astuda ka Eestis alaliselt elavatel Eesti kodakondsuseta noortel. Ühtlasi tegi riigikaitsekomisjon nõunik-sekretariaadijuhataja Aivar Engelile kohustuseks koostada sellesisuline riigikaitsekomisjoni muudatusettepanek.
Komisjoni 10. veebruari istungil esindas eelnõu algatajat komisjoni liige Marianne Mikko. Sellel istungil kiitis komisjon häältega 7 poolt, 1 vastu heaks komisjoni muudatusettepanekud. Eelnõu algataja toetab komisjoni tehtud muudatusettepanekuid. Ettekandjaks määrati siinkõneleja.
Muudatusettepanekuid on kokku kaks. Neist esimene sätestab, et Kaitseliidu noorliikmeks saavad olla 7–18-aastased Eesti kodanikud ja samaealised Eestis alaliselt elavad teised füüsilised isikud. Noorliikmed, kes ei ole Eesti kodanikud, võivad kuuluda vaid noorteorganisatsioonide koosseisu. Muudatusettepanek nr 2 on tehniline ning likvideerib ühe tarbetu korduse, mis muidu oleks seaduse teksti tekkinud. See puudutab asjaolu, et need Eesti kodakondsuseta noored, kes vahepeal justkui tekkinud seadusaugu tõttu oleks tulnud Kaitseliidu eriorganisatsioonist välja arvata, ennistatakse tagasiulatuvalt noorteorgansatsiooni liikmeks. Nii ei teki neil staažis auku.
Riigikaitsekomisjon otsustas 10. veebruaril konsensusega esitada eelnõu teise lugemise jätkamiseks

Riigikogu täiskogu istungi päevakorda 18. veebruariks ja teha ettepanek teine lugemine lõpetada. Ühtlasi otsustas riigikaitsekomisjon konsensusega, et kui teine lugemine lõpetatakse, siis kolmas lugemine ja lõpphääletus võiks toimuda 25. veebruaril 2014. Ma tänan!

10:27 Aseesimees Jüri Ratas
Head ametikaaslased, kas teil on ettekandjale küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma tänan ettekandjat! Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole.
Vaatame läbi eelnõu 458 muudatusettepanekud. On laekunud kaks muudatusettepanekut, mõlemad juhtivkomisjonilt. Muudatusettepanek nr 1, muudatusettepanek nr 2. Oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjoni seisukoht on teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõppenud ja neljanda päevakorrapunkti käsitlemine samuti.

---

5. 10:30 Tulumaksuseaduse § 4 muutmise seaduse eelnõu (548 SE) esimene lugemine

10:30 Aseesimees Jüri Ratas
Liigume edasi viienda päevakorrapunkti juurde, milleks on Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud tulumaksuseaduse § 4 muutmise seaduse eelnõu 548 esimene lugemine. Ma palun Riigikogu kõnetooli ettekandeks Riigikogu liikme Urve Palo!

10:30 Urve Palo
Tere päevast, lugupeetud eesistuja ja head kolleegid! Üheksa aastat tagasi, 30. augustil 2005. aastal kirjutas Rein Taagepera, et demograafiline auk on selline auk, mille põhjas on omakorda auk. Nagu vetsupotil. "Kümne aasta pärast väheneb sündide arv jälle järsult, sest järsult väheneb ka lastekasvatamise eas meeste ja naiste arv. Kui nendel on sama vähe lapsi kui praegustel vanematel, siis kahaneb sündide arv 10 000-le. Miljoni eestlase asemel hakkab siis kujunema rahvaarv 600 000 – kuni veel 25 aastat hiljem langeme vetsupoti järgmise jõnksu juurde. August saab välja ronida. Augu auku langeda – see on tagasivõetamatu. Kui kõrgele tippu jõuab sündide arv enne, kui see kümne aasta pärast jälle kukub, on veel meie teha. Järgnevat uut langust vältida enam ei saa, sest tulevased lapsevanemad on juba sündinud. Või sündimata jäänud. Kui meie hoiakud vahepeal nii palju muutuvad, et laste arv tõuseb taastootmise tasemele (mis on 2,3 last mehe ja naise kohta), siis suudab rahvas järjekordse languse üle elada. Muidu tõmbame endale ise vee peale. Niigi oleme kriitilise massi piiril, et Mandri-Euroopas omakeelset kõrgkultuuri ülal pidada. 600 000 seda ei võimalda."
Ma olen varemgi kasutanud Rein Taagepera kujundlikku demograafilise vetsupoti näidet ja tegin seda jälle. See on lihtsalt nii selgelt ja hästi kirjeldatud. Need on protsessid, mis ka viimase üheksa aasta jooksul ongi Eestis aset leidnud. Me langeme järk-järgult, vabandust väljenduse eest, aga nagu ütleb professor, vetsupotist alla ja tõmbame endale ise vett peale.
Te võite mõelda, et poliitik muidugi demagoogitseb jälle. See ei ole nii – arvud räägivad enda eest. Head kolleegid, te teate väga hästi, et meil kui Riigikogu liikmetel, rahva esindajatel ei saa olla ühtegi tähtsamat ülesannet kui seista selle eest, et Eesti riik, keel, kultuur siin Eestimaal püsiks ja areneks, et me oleksime siin olemas ka aastakümnete, saja ja enama aasta pärast.
Me kuuleme väga sageli ütlust, et me ei saa praegu tegeleda inimestega, lastega, enne tuleb majandus korda teha. Majandust on korda tehtud ka kõik need viimased üheksa aastat sellest ajast, kui professor meid hoiatas. Ometi ei ole majandust korda saadud. Eesti majandus eelmise aasta viimases kvartalis langes, seda vastupidi meie naaberriikide Läti ja Leedu tõusule. Kas ei näita see ilmekalt, et majandust ei olegi võimalik korda teha, kui ei ole "korras" inimesed? Kui me ei investeeri inimestesse, ei hooli neist, ei mõtle selle peale, kas on kohapeal töökohti, kas on peredel kindlustunne, et võib lapsi sünnitada, siis ei arene ka majandus.
Väga tihti me kuuleme, kuidas öeldakse, et me ei saa ju mitte midagi teha, kui inimesed ei sünnita, ja armastust ei saa osta, lapsed aga sünnivad armastusest. Jah, tõsi, lapsed sünnivad armastusest, vähemalt nii peaks see olema. Aga kas mitte seesama majandus- ja sotsiaalpoliitika, mis sunnib inimesi Eestist lahkuma, et igapäevane leib oleks laual, ei ole takistuseks, et armastus võiks olla premeeritud ka laste sünniga? Ametlikult elab Soomes juba üle 30 000 Eesti inimese. Kas see ei tähenda seda, et nendes peredes on kas jäänud lapsed sündimata või on neid vähem, kui soovitakse. Sest puudub kindlustunne,

et pereisa ka homme Soomest tagasi tuleb. Pered elavad lahus ja see loomulikult perede kindlustundele kaasa ei aita. Ning arvestada tuleb, et need rohkem kui 30 000 inimest – ja ma räägin ainult Soomest, teistest riikidest veel mitte – on suures osas sünnituseas naised ja parimas elujõus mehed.
Riik saab ka armastusele kaasa aidata. Meil küsitakse inimeste käest, miks ikkagi lapsi ei sünni, kuigi soov saada üle kahe lapse on Eestis endiselt olemas. See on Euroopas suhteliselt unikaalne, et pered soovivad keskmiselt rohkem kui kaht last. Paljudes Lõuna-Euroopa riikides ja ka Venemaal ei ole enam seda soovigi. Vaat soovile kaasa aidata on raske, aga kui on olemas soov, siis aidata kaasa, et see võiks realiseeruda, on suhteliselt kerge. Peab vaid olema hea tahe.
2008. aastal tellis rahvastikuministri büroo uuringu "Sündimust mõjutavad tegurid Eestis". Hiljem ei ole sel teemal uuringut tehtud ja ega olukord ei ole ka kuigi palju muutunud. Kui inimeste käest küsiti, mis on need tegurid, mis mõjutaksid neid kas lapsi saama või neid rohkem saama, toodi selgelt välja kolm põhitegurit. 50% vastajatest ütles, et suurim takistus on liiga väike riigipoolne materiaalne toetus. Teiseks toodi välja kartus, et ei ole piisavalt lasteaiakohti. Inimesed soovivad töö- ja pereelu ühitada ka Eestis. Ja kolmandaks toodi välja kartus, et ei suudeta anda lastele võimetekohast haridust.
Paar nädalat tagasi rääkisin ma infotunnis peaministrile, et just need tegurid on takistuseks ja et Eesti riik saaks sündimuse suurendamisele päris lihtsalt kaasa aidata. Peaminister võttis kinni ainult kolmandast põhjusest. Ta ütles end mitte uskuvat, et takistav tegur võib olla inimeste kartus, et ei suudeta tagada head haridust. Meil on ju nii head tulemused PISA testis. Kas peaminister ei tahtnud mõista või ta tõesti ei mõista? Mõlemal juhul on olukord hull. Asi ei ole PISA testides. Asi on selles, kas inimene tunnetab, et jah, ma saan oma lapsele tagada parima, ta saab käia huviringis. Huviharidus on osa haridusest, paraku käib see praegu suures osas lapsevanema rahakoti peal. Kas laps saab koolis kõhu täis? Kas ma jõuan talle osta riided ja muu vajaliku, et koolis käia? Kas ta saab koos oma klassikaaslastega käia sünnipäevadel ja ekskursioonidel? See on kõik üks pakett, kui jutt on haridusest.
Teine argument, millele Eestis viidatakse, on see, et mujal ju ka lapsi palju ei sünni. Justkui see oleks vabandus. Ning see ei ole tõsi, õigemini see on pooltõsi. Jah, Lõuna-Euroopa riikides, endise Nõukogude Liidu vabariikides on sündimus ka väike. Aga kui me vaatame, millised on seal perepoliitilised meetmed ja kas neid üldse on, siis näeme, et need on sellised, kuhupoole meie siin ka liigume: kogu ühiskond ei soosi töö- ja pereelu ühitamist. Ent sealgi soovivad naised laste kõrvalt tööl käia.
On paradoksaalne, et riikides, kus naiste tööhõive on suurem, sünnib ühe naise kohta keskmiselt rohkem lapsi. Lihtne seletus: naised tahavad siduda töö- ja pereelu ning kui nad seda teha ei saa, siis jääb teine või kolmas laps, võib-olla ka esimene sündimata.
Tulen tagasi lasteaiakohtade juurde. Eestis oleks vaja ainult 10 miljonit eurot aastas, et taaskäivitada programm "Lasteaiakoht igale lapsele". 10 miljonit! Meie riigieelarve on 8 miljardit. Ma küsin, kas meil ei ole selleks vahendeid või meil ei ole tahet. Me leidsime Eestis võimaluse suurendada kaitsekulud 2%-ni majanduse kogutoodangust, sest meil oli see tahe. Samas me ei leia raha, et suurendada lapsetoetust. Praegu on nii, et üks laps saab kuus 19,18 eurot. See summa on püsinud sama kümme aastat! Isegi jõuluvana viskas siinsamas kõnepuldis aasta lõpus esinedes sellel teemal nalja, öeldes, et vaat kui tore, et elus on vähemalt midagi, mis üldse ei muutu. Aga muidugi oli see iroonia.
Eestis moodustavad peredele suunatud toetused majanduse kogutoodangust pool protsenti – 0,5%. Kui me paneme juurde vanemahüvitise, mida küll klassikaliselt peretoetuseks ei peeta, siis saame 1,5%. Samal ajal nendes riikides, kus on märksa suurem sündimus kui Eestis, näiteks Põhjamaades – Soome, Norra, Taani, Rootsi, Island –, ka Prantsusmaal ja Iirimaal on peredele suunatud toetuste osakaal SKT-s 3% kandis. Sõltuvalt riigist on see kas natuke vähem või natuke rohkem kui 3%. Aga mida oleme meie teinud selle viimase üheksa aasta jooksul pärast seda, kui professor Rein Taagepera meid hoiatas? Tõsi on, et kõik need üheksa aastat on fertiilses eas naiste arv suur olnud. Ka soov saada perre üle kahe lapse on olemas. Veel ei ole hilja! Aga varsti on need naised fertiilsest east väljas ja peale tulevad põlvkonnad, kes on sündinud pärast 1990-ndaid, on iga aasta 10 000 võrra väiksemad.
Nimetan mõned arvud. Enne 1990-ndaid sündis iga aasta 23 000 – 24 000 last. Pärast 1990-ndaid hakkas see järjest kahanema. Praegu sünnib aastas ligi 10 000 last vähem: umbes 14 000. Neile, kes enne 1990-ndaid sündisid ja siiani fertiilses eas on, võiks riigi poliitika veel mõju avaldada.
Mida me oleme teinud üheksa aasta jooksul? Me oleme ära kaotanud ranitsatoetuse, lapse haigestumise korral hüvitatakse varasema 100% asemel 80% lapsevanema töötasust. Gümnaasiumilapsed ei saa endiselt riigi kulul tasuta süüa. Lõpetatud on programm "Lasteaiakoht igale lapsele". Huvihariduse ehk ringiraha ei ole vaatamata lubadustele antud. Endiselt seisab paigal lapsetoetus pere esimesele ja teisele lapsele. Ning lapsetoetus on oma olemuselt muudetud

vaesustoetuseks. Selleks, et saada esimese ja teise lapse jaoks natuke rohkem kui 19 eurot kuus, peab pere enne langema vaesusesse ja siis seda tõestama iga kolme kuu tagant. Siis saab pisku ehk 9 eurot juurde. Mingist kindlustundest me siin rääkida paraku ei saa.
Selle pärast teevad sotsiaaldemokraadid oma seaduseelnõus ettepaneku jätta järgmine aasta plaanitud üksikisiku tulumaksu alandamine 1% võrra ära. Selle tulemusena võidaksime riigieelarvesse *circa* 80 miljonit eurot. See on lahendus kõigile neile, kes ütlevad, et tõesti tahaks lapsi toetada, aga raha ei ole. Raha ei ole maailmast ega Eesti riigist otsa saanud. Võimalusi oleks teisigi, et lastele suunatud meetmeid parandada. Ma olen kokku arvutanud, et kui ära teha kõik – kolmekordistada lapsetoetus, maksta huviringitoetust ühele lapsele, taastada lasteaedade programm ja maksta gümnaasiumi lõpuni koolitoit kinni –, oleks riigil vaja aastas lisaks umbes 150 miljonit eurot. 150 miljonit 8-miljardilise eelarve juures!
Tulen tagasi meie eelnõu juurde. Niisiis, ma teen ettepaneku jätta tulumaks protsendi võrra langetamata, et sellesama rahaga oleks võimalik suurendada pere esimese ja teise lapse toetus 19,18 eurolt 42–48 euroni kuus. Tulumaksu alandamisest 1% võrra võidab alampalga saaja 1 euro, õpetaja *circa* 6 eurot, Riigikogu liige keskmiselt 31 eurot ja peaminister 48 eurot kuus. Kas seda lisatulu ikka on Riigikogu liikmele ja peaministrile vaja? Tulumaksu alandades teeme kingitusi eelkõige kõrgepalgalistele, nagu sellest rehkendusest näha on. Lapsetoetust maksates toetame kõiki lapsi võrdselt, kõik lastega pered võidavad ühtemoodi. Tulumaksu alandamisest võidavad eelkõige suure sissetulekuga inimesed. Lapsetoetuse kasv 48 euroni kuus lapse kohta tooks kahe lapsega perre tänasega võrreldes üle 57 euro kuus lisaks. Kokku täieneks kahelapselise pere eelarve ligi 700 euro võrra aastas.
Head parlamendiliikmed! Lapsetoetused ei ole suurenenud juba kümme aastat mitte sellepärast, et raha ei ole, vaid sellepärast, et ei ole olnud tahet. Palun näidake üles head tahet ja toetage seda eelnõu! Selle tulemusena oleks võimalik suunata 80 miljonit eurot lastega perede heaolu tõstmisesse. Nagu ma alguses ütlesin, rahvasaadikute jaoks ei tohiks olla midagi tähtsamat kui Eesti riigi hea käekäik ja elujõulisus ka tulevastel aastakümnetel, aga ilma inimesteta ei ole seda elujõulisust, ei arene majandus. Teen ettepaneku jätta 2015. aastal üksikisiku tulumaks alandamata ja tänu sellele säästetav raha suunata lastega perede hüvanguks! Aitäh!

10:47 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Me läheme küsimuste esitamise juurde. Palun, Mihhail Stalnuhhin!

10:49 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ettekandja! Te ei kujuta ette, kui sügavalt ma teile kaasa tunnen, aga üks asi segab mind lõpuni koos teiega olla. Ma vaatan seda seaduseelnõu. See koosneb kahest lehest, teine neist on seletuskiri. Seletuskirjas on küll juttu peretoetuste suurendamisest, ma näen siin ühte graafikut jne. Aga loeb ainult see esimene leht. Kui hääletamine lõpetatakse, siis see teine leht läheb prügikasti. Esimesel lehel kirjas olev läheb heakskiitmise korral aga seadusse, valitsus saab 80 miljonit eurot ja otsustab ise, mida sellega teha. Miks ma ei näe siin lastearmastuse seadust või iibe kasvu seadust või midagi muud, mis tõendaks, et tõesti see raha läheb selleks, millest te rääkisite? Siin seda sisu ei ole.

10:50 Urve Palo
Ma usun, et lastearmastuse või positiivse iibe seaduse eelnõu võib lugupeetud rahvasaadik esitada, teil on see võimalus olemas. Minu toetus saab sellel arvatavasti olema, aga muidugi pean sellega enne tutvuma. Mis puutub meie fraktsiooni eelnõusse, siis seaduse järgi see lihtsalt niiviisi on, et siia ei saa kirja panna, kuhu see raha täpselt suunata. Seda saab öelda seletuskirjas.

10:50 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Palun, Aivar Sõerd!

10:50 Aivar Sõerd
Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Lastega perede toetused on kahtlemata tähtis osa riigieelarve kuludest ning nende praegusel tasemel hoidmist tuleb oluliseks pidada ja vajadusel toetusi ka suurendada. Aga mul on teile selline küsimus. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon tegi

ettepaneku tõsta tulumaksuvaba miinimumi. See oleks olenevalt aastast maksma läinud 70–120 miljonit eurot ja te nägite katteallikana sedasama tulumaksu langetamisest loobumist, mis on praegugi päevakorral. Ma olen selle kohta konkreetselt teilt ka varem küsinud ja te olete vastusest kõrvale hiilinud. Küsin nüüd uuesti: kas te olete otsustanud, kuhu te selle nn tulumaksuraha õieti suunata tahate?

10:51 Urve Palo
Praegu me käsitleme tulumaksuseaduse § 4 muutmise seaduse eelnõu ja seletuskiri ütleb selle eesmärgi väga selgelt. Me soovime, et üksikisiku tulumaks jääks 1% võrra langetamata ja nii tekkiv raha suunataks lastega perede heaolu suurendamisse.

10:51 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Palun, Mihhail Stalnuhhin, teine küsimus!

10:52 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Nagu ma juba ütlesin, see teine osa teie soovist ei maksa mitte midagi. Pakkuda siin saalis oma kolleegidele, et kui te tahate meie soovi täita, siis tehke niisugune seadus – see on mingi kummaline loogika. Ma ei hakka sellel teemal arutama, aega on vähe. Tahan teilt küsida, kas te teadsite seda või on see teie jaoks uudis, et asja võinuks korraldada niiviisi, et oleks esitatud tulumaksuseaduse § 4, sotsiaalkindlustuse seaduse, peretoetuste seaduse ja muude seaduste muutmise eelnõu. Selline võimalus oli teil olemas. Siis poleks mina oma küsimustega välja roninud, kõik olnuks selge. Miks te tulite välja eelnõuga, mis üldse ei vasta sellele, mida te siin 15 minuti jooksul oma kõnes rääkisite?

10:53 Urve Palo
Kõigepealt aitäh, et olite saalis ja kuulasite! Olen selle eest väga tänulik! Nagu näha, on suurem osa parempoolsest saaliosast tühi. Te kuulasite väga tähelepanelikult, ma panin tähele. Ma olen väga tänulik selle eest ja ka teie näpunäite eest! Praegu on alles seaduse esimene lugemine. Kõigil on võimalik teha parandusettepanekuid ja see võiks olla üks nendest.

10:53 Aseesimees Laine Randjärv
Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Suur tänu, Urve Palo! Ma palun kaasettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni liikme Aivar Sõerdi!

10:53 Aivar Sõerd
Austatud juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud tulumaksuseaduse § 4 muutmise seaduse eelnõu oma 11. veebruari istungil. Komisjoni istungil tutvustas eelnõu algatajate esindajana Eiki Nestor. Ta selgitas, et eelnõu eesmärk on tühistada 2015. aastast kavandatud tulumaksu määra langetamine ja selle tulemusena vabanevate riigieelarve summadega peretoetusi suurendada. Vabariigi Valitsuse arvamust tutvustas ja valitsuse positsiooni kohta esitatud küsimustele vastas Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna peaspetsialist Elo Madiste.
Annan nüüd ülevaate komisjoni arutelust. Kõigepealt tutvustas Elo Madiste Vabariigi Valitsuse 2013. aasta 19. detsembri istungil tehtud otsust seda eelnõu mitte toetada. Valitsuse põhiargumendid on järgmised.
Tulumaksu langetamine on olnud pikaajaline maksupoliitiline eesmärk, mis kirjutati tulumaksuseadusse juba 2006. aastal. Seda lubadust on tulnud majanduskriisi tõttu edasi lükata, kuid sellest loobumine oleks praeguses olukorras sõnamurdlik ja võiks tähendada õiguskindluse põhimõttega vastuollu minekut. Teiseks, maksumäära langetamine vähendab kõigi maksumaksjate maksukoormust ja aitab seeläbi kaasa ka lastega perede toimetulekule. Riiklike peretoetuste suurendamise vajadust ja võimalusi hinnatakse ka edaspidi ning sobivate katteallikate olemasolul neid ka suurendatakse.
Komisjoni arutelu käigus peatuti järgmistel teemadel. Kõigepealt tekkis küsimus, kuidas on kavandatud peretoetusi suurendada, kui konkreetselt selle eelnõuga neid muudatusi ette nähtud ei ole. See on põhimõtteliselt sama küsimus, mille esitas siin äsja kolleeg Mihhail Stalnuhhin. Algataja selgitas, et need on kavas kehtestada eraldi seadusega. Veel käsitles komisjon õiguskindluse ja õiguspärasuse printsiipi.

Arutelu keskmes oli küsimus, millistel tingimustel on võimalik juba kavandatud regulatsiooni muuta, ilma et see tunduks normiadressaadi suhtes sõnamurdlik. Põgusalt peatuti ka Riigikohtu sellesisulisel praktikal. Siinkõneleja esitas küsimuse selle kohta, et meie naaberriigid on hiljuti jõuliselt tulumaksu langetanud ja kuidas võiks selline asjade areng mõjuda meie konkurentsipositsioonile. Küsimus oli ka selle kohta, kuidas eelarve mõju 80 miljonit eurot on arvutatud.
Arutelu tulemusel tegi rahanduskomisjon ettepaneku võtta eelnõu täiskogu päevakorda täna ja määrata ettekandjaks siinkõneleja. Mõlemad otsused olid konsensuslikud. Kolmandana tegi rahanduskomisjon ettepaneku eelnõu tagasi lükata. Selle poolt oli 5 ja vastu 4 rahanduskomisjoni liiget, erapooletuid ei olnud. Tänan tähelepanu eest!

10:57 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Läheme küsimuste esitamise juurde. Palun, Heljo Pikhof!

10:58 Heljo Pikhof
Aitäh! Austatud ettekandja! Mul on teile kui tunnustatud rahanduseksperdile küsimus. Te küsisite enne Urve Palo käest lapsetoetuste rahastamise kohta ja ütlesite muu seas ka, et neid toetusi võiks suurendada. Vaatame laste ja perede arengukava aastani 2020 ning vaatame rohelisi raamatuid, mis selle alusel on tehtud! Minu küsimus lähtub riigi eelarvestrateegiast 2014–2017. Nüüd on Riigikogu menetlusse tulemas lastekaitseseaduse eelnõu. Rahandusminister ei kooskõlastanud seda, lisades märkuse, et selleks pole raha. Kust siis lastele raha võetakse, kui riigieelarves kuni 2017. aastani lastele rohkem raha ette nähtud ei ole?

10:59 Aivar Sõerd
Riigi eelarvestrateegiat uuendatakse igal aastal ja seda tehakse ka tänavu peale seda, kui välja on tulnud kevadine rahandusprognoos. Aga raha nii peretoetuste kui ka muude toetuste suurendamiseks tuleb nii nagu muudekski sotsiaalkuludeks ikkagi majandusest. Eelnõu esitaja siin enne kõneles, et majandus ei ole nagu üldse tähtis, et räägime ainult kulutamisest. Aga nii ei saa olla, et raha lihtsalt tuleb kuskilt. Raha tuleb ikkagi maksumaksjatelt, tuleb meie majandusest. Ning kulutusi saab suurendada tulenevalt meie majanduse arengust ning selle käigus loodud lisandväärtusest ja võimalustest.

10:59 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

11:00 Tarmo Tamm
Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud komisjonipoolne ettekandja! Ettevõtluse seisukohalt üksikisiku tulumaksu langetamine ühe protsendi võrra ei mõjuta küll mitte kuidagi ettevõtete rahalist seisu ja ettevõtluskeskkonda. Aga ma küsin, Aivar, sinu käest: kas sinu maailmavaatega klapiks selline otsus, et jätaks selle tulumaksuprotsendi langetamata ja samal ajal tõstaks tulumaksuga maksustatava tulu määra, mis teeks summana umbes 80 miljonit? Kas see sulle sobiks?

11:01 Aivar Sõerd
Minu arusaamine maailmamajandusest ja ka meie majanduse perspektiividest on selline, et me peame arvestama, millises konkurentsiolukorras me oleme. Te väitsite, et 1% võrra tulumaksu määra alandamine ei tähenda ettevõtjatele mitte midagi. Tähendab küll! Ja mind teevad väga murelikuks arengud, mis on toimunud riikides, mida me tihti endale eeskujuks seame. Mõtlen meie lähinaabreid Rootsit ja Soomet. Need on riigid, kus tehti otsus – ja ma olen üsna kindel, et just majanduse elavdamise eesmärgil – ettevõtete tulumaksu määra langetada, ja langetada jõuliselt, koguni 4% võrra. See on kindlasti argument, et me peaksime jääma varem tehtud otsuse juurde alates aastast 2015 tulumaksumäära langetada.

11:01 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Palun, Yana Toom!

11:02 Yana Toom

Ma tänan, proua eesistuja! Hea ettekandja! Te mainisite lausa mitu korda õigustatud ootust, inglise keeles *legitimate expectation*. Ilmselt tähendab see seda, et menetlusosalised heas usus investeerivad ja suunavad oma majandustegevust vastavalt oma ootustele. Ja nende ootusi ei tohiks nagu teatud mõistliku aja jooksul riivata. Meil on praegu veebruar 2014. Kas oleks väga ebamõistlik aeg, kui me aastast 2015 ei langetaks seda tulumaksu määra?

11:03 Aivar Sõerd

Aitäh küsimuse eest! Ma mainisin õiguspärast ootust sellepärast, et ma olen komisjonipoolne ettekandja ja seda küsimust komisjonis käsitleti. Aga ma võin viidata ühele Riigikohtu lahendile, kus on öeldud, et "õiguspärase ootuse põhimõte laieneb ka vastuvõetud ja avaldatud reservatsioonideta, kuid veel mitte kohaldatavale regulatsioonile. Õiguspärase ootuse põhimõte ei tähenda riigivõimule üksnes piirangut, vaid võimaldab sel ennast siduda nii, et isikutele antakse tulevikus kehtima hakkavate normide suhtes lubadus ja kindlus ning isikuid suunatakse sellega oma tegevust pikaajaliselt plaanima, sh julgustatakse investeerima." See on Riigikohtu lahend 3-4-1-27-13. See on Riigikohtu kodulehelt kättesaadav ja ma soovitan teil sellega tutvuda, kui see küsimus teile suurt huvi pakub.

11:03 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Helmen Kütt!

11:04 Helmen Kütt

Tänan, austatud eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Te tõepoolest nimetasite vastuolu õiguskindluse põhimõttega, mis selle seadusega tekiks. Samas ei olnud see sugugi takistuseks, kui lõpetati õppelaenu kompenseerimine. Aga minu küsimus on niisugune. Kuidas teile isiklikult tundub, kas õigluse ja solidaarsuse põhimõttega läheb kokku, et meie, Riigikogu liikmed, hakkame peagi saama 40 eurot kuus rohkem? Kas komisjonis oli sellestki juttu?

11:05 Aivar Sõerd

Kui ma kunagi küsisin Urve Palolt ühe kätteallika kohta, et kust nad võtavad raha järjekordse toreda asja jaoks, siis Urve Palo vastas, et me ei aruta siin praegu riigieelarvet. Ma vastan teile ka niimoodi, et me ei aruta praegu nende tasudega seotud küsimusi.

11:05 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Urve Palo!

11:05 Urve Palo

Suur aitäh, proua eesistuja! Hea esineja, kõigepealt aitäh minu tsiteerimise eest, ma tunnen ennast kohe tähtsamana! Aga ma küsin sellist asja. Teie toote ja valitsus toob ühe põhjusena, miks ei saa lapsetoetust suurendada ja jätta tulumaks protsendi võrra langetamata, et meil on tööjõumaksud Eestis suured. Tõsi on see, et mitte tulumaksu määr ei ole Eestis üksikisikul kõrge, vaid sotsiaalmaks on suur. Ning kui me lastesse ei investeeri ja kui lapsi ei sünni, kas ei ole siis nii, et tulevikus on meil pensionimakseteks veel vähem raha ja sotsiaalmaksu määr hoopis tõuseb? Kas ei ole nii, et enne muna ja siis kana?

11:06 Aivar Sõerd

Aitäh selle küsimuse eest, aga sellele vastamine väljub minu ettekande formaadist. Ma ei saa siinkohal tugineda komisjoni arutelule, kuna me sellest aspektist teie eelnõu ei käsitlenud. Aga tööjõumaksud on meil tõesti suured. See on probleem ja tõsine murekoht meie konkurentsivõime seisukohast. Veel kord: tulumaksu langetamine 20% tasemele vähendab tööjõu maksukoormust ja natuke seda probleemi lahendab.

11:06 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Heljo Pikhof!

11:07 Heljo Pikhof

Aitäh! Te ütlesite, et kui majanduses loodud lisandväärtus kasvab, siis võiks mõtlema hakata universaalsete lapsetoetuste suurendamise peale. Selle aja peale on kindlasti väga paljud Eesti pered koos lastega Soome läinud. Kas teile on teada, et Soome riik maksab praegu suures osas ka Eesti lastele lapsetoetust? Näiteks kui isa töötab Soomes ja ema Eestis ei tööta, siis Soomest makstakse perele lapsetoetust. Ja on veel üks teine mudel, mille puhul makstakse kinni vahe Eesti lapsetoetuse ja Soome lapsetoetuse vahel. Mis te arvate, kui me nüüd kohe praegu ei tegutse, siis ehk mõne aja pärast ei olegi meil enam seda pinda, kus tegutseda?

11:08 Aivar Sõerd

Aitäh! Küsimus oli mitmeosaline, ma alustaksin algusest. Teie sissejuhatus oli eksitav, ma ei ole propageerinud universaalseid lapsetoetusi. Aga jah, sotsiaalkomisjoni liikmena on teil kindlasti hea ettekujutus sellest, millised on lastetoetuste süsteemid ja määrad meie naaberriikides, sh Soomes. Nii et oskate eri riikide süsteeme võrrelda. Eesti riik maksab peretoetusi vastavalt oma võimalustele. Kindlasti tuleb nende toetuste piisavust pidevalt hinnata ning vajaduse ja võimaluse korral toetusi suurendada, selles ei ole mingit kahtlust.

11:09 Tarmo Tamm

Aitäh! Hea kolleeg Aivar, võib-olla sa harid mind natukene. Täpsusta, palun, kuidas üksikisiku tulumaksu vähendamine protsendi võrra mõjutab ettevõtte rahalist seisu! Kas sa oskad seda kuidagi kommenteerida? Ma arvan, et palju efektiivsem oleks, kui me vähendaks ettevõtte tulumaksu määra. Näiteks naabritel lätlastel on see 15% ja seda maksavad ka pangad. Kas see ei oleks palju efektiivsem?

11:10 Aivar Sõerd

Aitäh, hea küsija! See eelnõu, mida me praegu arutame, tegelikult soovitab tõsta 1% võrra aastast 2015 nii üksikisiku tulumaksu määra kui ka ettevõtte tulumaksu määra. Igal juhul see mõjutab ettevõtteid. Võrdleme meie seisu naaberriikide omaga olukorras, kus Soome langetas ettevõtte tulumaksu määra tasemele 20% ehk 4% võrra ja Rootsi samuti 4% võrra tasemele 21%. See on igal juhul tõsiasi, mida me peame oma maksupoliitika kujundamisel arvestama, kui tahame, et Eesti oleks atraktiivne riik, kus on sobiv ja soodus investeeringuid teha ning töökohti luua.

11:10 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rannar Vassiljev!

11:11 Rannar Vassiljev

Aitäh! Ma saan aru, et Vabariigi Valitsuse seisukohtades selle seaduseelnõu kohta toodi välja õiguskindluse põhimõte. Kuidas sulle, hea Aivar Sõerd, tundub, kuidas on Vabariigi Valitsusel, kes siin väga selgelt põhiõiguste kaitsja rolli üritab mängida, endal aastate jooksul õnnestunud seda põhimõtet järgida?

11:11 Aivar Sõerd

Ma ei sea üldse kahtluse alla seda väidet, milles viidatakse vastuolule õiguskindluse põhimõttega. Kui teie eelnõu peaks Riigikogus läbi minema, tekiks see probleem kindlasti. Siin on ilmselge vastuolu kehtivate Riigikohtu lahenditega. Nii palju asja õiguslikust poolest. Mis puutub sisusse, siis te olete ju rahanduskomisjoni liige ja suhtlete ettevõtjatega ning teate, et ettevõtjatel on olemas äriplaanid. Oletame, et ettevõte tegutseb siin Eesti turul ja on arvestanud sellega, et aastast 2015 on tulumaksumäär 20%. Kui nüüd riik äkki muudab mängureegleid, siis ettevõtte äriplaan ju ei teostu. See on sisuline probleem ning rahanduskomisjoni liikmena peaksite seda mõistma.

11:12 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jüri Morozov!

11:13 Jüri Morozov

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Te selgitasite oma ettekandes, et üksikisiku tulumaksu määra langetamine protsendi võrra on pikalt planeeritud, inimesed ootavad seda ja neid ootusi on vaja täita.

Niisama põhimõttekindel ei ole teie ega ka Reformierakond olnud siis, kui tegu on olnud maksude tõstmisega. Seda on tehtud vaat et üleöö. Tuletan meelde näiteks käibemaksu tõstmist. Kas selline rapsimine ja täielik ebajärjekindlus poliitikas näitab seda, et teil on mõistus otsas, kuidas Eestis maksundust korraldada? Või milles probleem on?

11:14 Aivar Sõerd

Ei ole mõtet hakata praegu võrdlema eri maksuseadusi, eri aegadel ja erinevates olukordades tehtud otsuseid. See arutelu ja nende otsuste selgitamine läheks hästi pikale ja väljuks komisjoni ettekande formaadist. Ent igal juhul eelnõu 548, mida me praegu arutame, on vastuolus õiguskindluse põhimõttega. See on üks probleem, mida me komisjonis käsitlesime, ja ka üks põhjus, miks on otsustatud eelnõu mitte toetada. Aga neid põhjusi, miks seda eelnõu mitte toetada, on palju rohkem kui see õiguslik argument.

11:14 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eiki Nestor!

11:15 Eiki Nestor

Austatud kaasettekandja! Kui neid Riigikohtu lahendeid lugeda, siis seal on kirjas, et õigustatud ootusi ei tohiks rikkuda selline maksumuudatus, mis on tehtud vähemalt üks aasta enne selle kehtima hakkamist, aga teatud erijuhtudel võiks see aeg olla vähemalt kuus kuud. Kas kaasettekandjal on teada mingeid teisi Riigikohtu lahendeid, mis nendest erinevad? Kui see seadus kevadel vastu võtta, siis mahub see täpselt Riigikohtu õigusliku lahendi alla, et kuus kuud enne kehtima hakkamist saab maksusid muuta.

11:16 Aivar Sõerd

Austatud küsija! Ma soovitan teil neid Riigikohtu lahendeid paremini analüüsida. Päris nii ikkagi ei ole, nagu te ütlesite. Igal juhul oleks tegu õiguskindluse riivega, ma olen selles üsna kindel. Veel kord: see puudutab eelkõige ettevõtjaid, aga muidugi ka kõiki üksikisikutest maksumaksjaid. Aga ettevõtja seisukohast on nii, et kui ikkagi äriplaan on tehtud selle arvestusega, et meie maksumäär on järgmisest aastast 20%, siis äriplaan praktikas enam ei toimi, kui maksukeskkonda on muudetud.

11:16 Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rannar Vassiljev, teine küsimus!

11:17 Rannar Vassiljev

Aitäh! Lähen edasi sellesama teema juurest, mis puudutab õiguskindlust, mida maksumuudatustega kuidagi riivata ei tohi. Te mainisite ettevõtjate äriplaani. Tegelikult kõnealune tulumaks puudutab äriplaane suhteliselt vähe. See mõjutab neid märksa vähem kui näiteks käibemaks. Ja väga paljusid ettevõtteid puudutavad mitmesugused ressursitasud, samamoodi sisendkäibemaks sõiduautode puhul. Tulumaks tuleb praeguse maksusüsteemi puhul mängu alles siis, kui dividende jaotama hakatakse. Äriplaanile see fundamentaalset põntsu küll kuidagi panna ei saa. Aga minu küsimus on tolle ajalise raami kohta, mille piires makse muutes õiguskindluse printsiipi ei rikutaks. Ega see ometi tähenda seda, et kõik, mis on seaduses, peab alatiseks samamoodi jääma?

11:18 Aivar Sõerd

Aitäh küsimuse eest! Ma ei ole teiega nõus, et 1% maksumäära alandamist ei tähenda mitte midagi. Tähendab ikka küll. Ja dividendid, mida te mainisite, on meil maksustatud kõrgemalt kui meie lõunanaabrite juures. Lätis on dividendide maksumäär minu teada 15%, mis on märksa madalam. Praegu on meil kehtiva seaduse järgi olukord ikkagi säärane, et maksumäär 20% mõjutaks ka dividendide suurust. Mis puutub sellesse võrdlusesse – te tõite võrdluse käibemaksu ja automaksudega –, siis mina tugineks ikkagi autoriteetsetele OECD hinnangutele, mille kohaselt pärsivad ettevõtlust kõige enam just kõrged tulumaksud. Sellel skaalal tulevad järgmisena tööjõumaksud, siis kaudsed maksud ja keskkonnatasud. Selle skaala otsad ei ole ühesuguse kaaluga ning tulumaksu peetakse kõige enam ettevõtlust ja üldse majandust takistavaks maksuks.

11:19 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Palun, Urve Palo, teine küsimus!

11:19 Urve Palo
Aitäh! Hea ettekandja! Teid kuulates jääb mulje, et meie valitsuskoalitsioon on valikuliselt põhimõttekindel. Te ütlete, et ei ole võimalik jätta tulumaks 1% võrra langetamata, kuna nii on otsustatud ja otsuseid ei muudeta. Samal ajal oli valitsusliidul koalitsioonileppesse kirjutatud, et aastast 2014 rakendub laste huviringide raha. Ometi otsustati eelmise aasta sügisel eelarvet kokku pannes, et ringiraha siiski ei eraldata. Kuidas te seda kommenteerite? Ühes asjas olete põhimõttekindel, teises asjas ei ole. Millest see tuleb?

11:20 Aivar Sõerd
Kahjuks räägivad arvud teie esitatud eelnõu vastu – päris pikk loetelu on argumente, mis teie eelnõu ei toeta. Asjaomane varasem otsus on seadusesse kirjutatud ja maksumaksjad lähtuvad sellest. Ringirahast võime eraldi rääkida, see ei ole praeguse arutelu teema. Aga kordan: argumente, miks teie eelnõu mitte toetada, on rohkem, kui siin üksikult on välja toodud. Ma lisaksin siia kogu globaalse konteksti: praegu alandavad riigid oma konkurentsivõime säilitamiseks ja tugevdamiseks just otseseid makse, riigieelarve tasakaalustatakse pigem kaudsete maksude abil. Me peame seda üldist tausta arvestama, kui tahame, et Eesti oleks konkurentsivõimeline, et siin investeeritaks ja siin oleks töökohti, millelt laekuvate maksudega oleks tulevikus võimalik toetusi suurendada.

11:21 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Palun, Neeme Suur!

11:22 Neeme Suur
Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma tulen tagasi ettevõtte tulumaksu juurde. Te rõhutate, et põhjus eelnõu vastu olla on eelkõige see, et ettevõtte tulumaksu määra võimalik mittelangetamine raskendab äriplaanide elluviimist. Samas on teada, et ei Rootsis, Soomes ega Lätis, millest me siin oleme rääkinud, ei ole reinvesteeritud tulu tulumaksust vabastatud. See on ainult Eestis niimoodi ja see tähendab, et tulumaksu maksab ettevõte ainult juhul, kui tulu viiakse ettevõttest välja, seda ei kasutata ettevõtte äriplaani elluviimiseks. Kuidas te saate väita, et tulumaksu mittelangetamine halvendab ettevõtte võimalusi oma äriplaani ellu viia? See on ju hoopis midagi muud – ettevõtte äriplaan ja ettevõtte omaniku isiklik kasumiplaan on kaks eri asja.

11:23 Aivar Sõerd
Aitäh küsimuse eest! Me peame vaatama kogu ahelat alates investeeringu tegemisest kuni kasumi jaotuseni välja. Igal juhul maksumäära langetamine 1% võrra mõjutab ka jaotatava kasumi maksustamist. Kui Soome ja Rootsi langetavad oma üldist ettevõtete tulumaksu määra, siis see teeb soodsamaks ka dividendide maksustamise. See on igal juhul oluline aspekt, millega me peaksime arvestama. Selle kaudu avaldub ka mõju äriplaanidele. See on ilmselge.

11:23 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Palun, Eiki Nestor, teine küsimus!

11:24 Eiki Nestor
Aitäh! On selline spordiala nagu kergejõustik, seal hüpatakse nii kaugust kui teivast. Väita, et keegi tubli mees hüppas 5 meetrit ja 10 sentimeetrit kaugust ning et keegi loru mees hüppas ainult 5 meetrit teivast, on ilmselgelt rumal. Mu küsimus on selline. Kas on mõtet võrrelda meil kehtivaid ettevõtete tulude maksustamise protsente ja mujal kehtivate süsteemide maksuprotsente? See on sama rumal kui kaugushüppe ja teivashüppe tulemuse võrdlus. Süsteemid on ju erinevad, miks neid protsente üldse võrrelda?

11:25 Aivar Sõerd

Kahjuks tuleb võrrelda. Need võrdlused on asjakohased ja vajalikud ning neid asju ka võrreldakse. Ma olen selles täiesti kindel. Küsimus on üldises ettevõtjate maksukoormuses. Veel kord: kui Rootsi ja Soome on otsustanud tunduvalt langetada ettevõtte tulumaksu, siis see teeb soodsamaks ka dividendide ehk jaotatava kasumi maksustamise nendes riikides. Te teete ettepaneku tõsta üldist tulumaksumäära 1% võrra. See teeb meil jaotatava kasumi maksustamise ju kulukamaks. See suurendab maksukoormust ja konkreetselt minu näite puhul dividendide maksukoormust. Nii et võrdlus kaugushüppe ja teivashüppega ei ole päris kohane.

11:25 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Palun, Jüri Morozov, teine küsimus!

11:26 Jüri Morozov
Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Praegu arutatava eelnõu põhisisu on selles, kuidas tagada Eesti rahvastiku areng ja ka Eesti majanduse areng. See väitlus on siin aga lausa demagoogiliseks muutunud. Te püüate igasuguste arvude ja lihtsalt demagoogiliste võtete taha peituda. Mul on tekkinud tunne, et te olete tõsine Eesti rahvastiku ja majandusarengu vastane või te lihtsalt ei salli lapsi.

11:26 Aivar Sõerd
Teie küsimus on küll demagoogia musternäide. Veel kord: lapsetoetused on tähtis osa eelarve kuludest ja neid ka suurendatakse vastavalt riigi võimalustele. Aga teie esitatud eelnõu ei näe ette, et konkreetselt need 75 või 80 miljonit eurot kuhugi suunatakse. Te lihtsalt tõstate tulumaksu, ja kogu lugu. Arvestades seda, et meie majanduskasv ei ole päris selline, nagu võiks olla, on tulumaksu tõstmise mõju majandusele täpselt vastupidine sellele, mis oleks vaja saavutada. Oleks vaja majandust edendada. Tulumaksu määra langetamist võib käsitada ühe meetmena majanduse elavdamisel.

11:27 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Palun, Helmen Kütt, teine küsimus!

11:28 Helmen Kütt
Tänan, proua eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Ma tahan nüüd küsida ühe sisulise küsimuse, mis puudutab eelnõu menetlemist komisjonis. Kui rahanduskomisjon seda arutas, kas oli ka jutuks, et nõnda olulise ja tegelikult Eesti elu nii sotsiaalselt kui majanduslikult mõjutava eelnõu võiks saata ka sellistesse komisjonidesse nagu majanduskomisjon ja sotsiaalkomisjon? Või lihtsalt otsustati, et selle on esitanud sotsiaaldemokraadid ja hääletame ta välja, ei ole mõtet sellega sisuliselt tegelda?

11:28 Aivar Sõerd
Sellist ettepanekut komisjon ei teinud, et suunata eelnõu ka teistesse komisjonidesse. Aga täna on võimalik hääletada eelnõu poolt ja vastu ning saalis on ka teiste komisjonide esindajad olemas. Ent sellist ettepanekut rahanduskomisjon ei teinud, et suunata eelnõu veel kuhugi laiemaks aruteluks.

11:28 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Palun, Yana Toom, teine küsimus!

11:29 Yana Toom
Ma tänan, proua eesistuja! Hea ettekandja! Mul on suur kiusatus laiendada seda õigustatud ootuse põhimõtet ka lastega peredele, kuigi see ei ole nagu päris reeglitega kooskõlas. Aga ma siiski proovin. Vaadake, üks võimul olev erakond lubas lastega peredele tasuta kooliringe või huvikoole, aga mingil põhjusel seda lubadust murti. Kas teie hinnangul on see õigustatud ootuste rikkumine? Ja kuidas üldse võiks iseloomustada tänapäeva Eestis ühe lastega pere õigustatud ootuste valemit? Millele nad võivad loota, kui me jätkame sellist poliitikat?

11:30 Aivar Sõerd

Ringiraha ja teisi selliseid toetusi me selle eelnõu kontekstis ei arutanud. Nii et komisjoni esindajana ei saa ma oma positsioonist tulenevalt teid praegu aidata.

11:30 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Palun, Inara Luigas!

11:30 Inara Luigas
Aitäh! Austatud ettekandja! Mina räägin ka õigustatud ootustest. Ma arvan, et kui see seaduseelnõu siin saalis läbi läheb, siis peale sotsiaaldemokraatide rõõmustate ka teie, sest riigieelarve tulud suurenevad, ja mitte just vähe – tervelt 80 miljoni euro võrra. See raha suunataks peretoetuste suurendamiseks, seda on ka siin saalis räägitud. Ma toon teile ühe näite. Täna läks mu lapselaps kooli ja pani koolikotti 0,5 liitrit piima, tuunikalakonservi, peterselli, paki võid, riivsaia ja veel midagi, sellepärast et ta pidi täitma koolikohustust – tal oli tööõpetuse raames kokandustund. Tahan sellega öelda, et Eesti riigis päris tasuta koolihariduses ei saa enam rääkida. Mujal maailmas võidakse küll tulumaksu määra langetada, aga samas on seal kuidagi tagatud laste ja perede toimetulek. Kas te ei arva, et rahva ootused on pigem sellised, et tulumaksu määra langetamine ikkagi tühistatakse?

11:31 Aivar Sõerd
Ei, ma ei ole teiega nõus. Üldine maksukoormuse vähendamine on kõigi maksumaksjate huvides, nii ettevõtjate kui ka üksikisikute huvides. Tulumaksu määra langetamine jätab inimestele rohkem raha kätte. Hinnanguga, et riik sellest hirmsasti võidaks, ma ei ole nõus. Prognoose võib teha, korrutades maksumäära vastava arvu maksulaekumistega läbi, aga prognoosijatel on üsna raske hinnata selliste muudatuste mõju majanduskeskkonnale tervikuna. Kui me ikkagi keskkonna halvenedes kaotame töökohti ja investeeringuid, siis võime kaugemas perspektiivis olla suuremad kaotajad, kui praegu neid konkreetseid arve vaadates tundub.

11:31 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Palun, kolleeg Inara Luigas, teine küsimus!

11:33 Inara Luigas
Aitäh! Austatud ettekandja! Ma olen teiega täiesti nõus, et inimestele jääb rohkem raha kätte. Kordan siinkohal veel üle: alampalga saajal jääb kätte 1 euro rohkem, enam-vähem õpetajate palka saavatele inimestele jääb kätte 6 eurot, Riigikogu liikmele jääb kätte 31 eurot ja peaminister saab võitu 48 eurot. Kui ma tulen nüüd tagasi selle juurde, mis mu lapselaps täna hommikul koolikotti toppis, siis, andke andeks, aga õpetaja laps ei saakski tööõpetuse tundidest aktiivselt osa võtta. Peaminister ja Riigikogu liikmed saaksid küll oma lapsed kooli saata. Kas teile ei tundu, et sellised võrdlused ei ole päris kohased?

11:33 Aivar Sõerd
Aga teie teete ju neid võrdlusi! Neid võrdlusi võib muidugi teha, aga me räägime praegu erinevas keeles. Teie arvate, et raha lihtsalt tuleb kuskilt ja seda on võimalik laiali jaotada. Aga ei, ta ei tule lihtsalt niisama, ta tuleb ikkagi majandusest, tuleb maksumaksjatelt. Raha, mida te ümber tahate jaotada, tuleb ettevõtlusest. Te vaatate ainult seda, kuhu raha oleks võimalik kulutada või mismoodi seda ümber jagada, mina aga soovitan silmas pidada sedagi, kuidas majanduskeskkonda parandada ja luua tingimusi, et riigi tulud kasvaksid, et oleks raha, mida ringi jagada.

11:34 Aseesimees Laine Randjärv
Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Suur tänu, Aivar Sõerd! Avan läbirääkimised. Palun, Rannar Vassiljev Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel! Kaheksa minutit.

11:35 Rannar Vassiljev
Head kolleegid! Seda praegu veel tegemata tulumaksu 1% võrra langetamist võib nimetada kingituseks kõige jõukamatele. Miks ma nii ütlen? Üks asi on loomulikult see, kuidas see 80 miljonit eurot Rahandusministeeriumi prognoosi järgi ühiskonnas jagunema hakkab, kes ja kui palju sellest tulu saab.

Seda on siit puldist räägitud, aga võib-olla on paslik üle korrata, et alampalga saaja võidab sellest 2 eurot kuus, jõukamad palju enam: mõni meist siin 40 eurot või natuke rohkem, peaminister 48 eurot. Igal juhul on see jaotus ebaproportsionaalne.
Aivar Sõerd on siin puldis öelnud ning tegelikult kogu Reformierakond ja ka tema koalitsioonipartner IRL on viidanud selle muudatuse puhul eelkõige aspektile, et see parandab tunduvalt meie majanduskeskkonda ja kindlasti tuleb tööjõumakse langetada. Inimestel on ikka erinevad arvamused ja need on pahatihti subjektiivsed, eriti kui neid ei panda objektiivsesse konteksti. Ma üritan seda natuke objektiivsemalt kajastada.
Kui me vaatame meie tööjõumakse ja tulumaksu töötaja seisukohalt, siis Eestis ei ole suur mitte tulumaks, vaid sotsiaalmaks. Ja milleni see viib? Ennekõike selleni, et kuna meil on tulumaksuvaba miinimumi määr väike, kuna meil on teadupärast proportsionaalne tulumaks ja ka sotsiaalmaks ei progresseeru kuidagi, vaid kehtib kõigile proportsionaalselt, siis ei ole meie tööjõumaksud kõrged mitte jõukamatele, vaid just väiksema sissetulekuga inimestele. Kui ühiskondlikku ja majanduslikku konteksti arvestades otsustada, kuhu see võidetav 80 miljonit eurot suunata, siis tööjõumaksu probleemi lahendamiseks oleks kahtlemata mõistlikum kasutada seda raha hoopis maksuvaba tulu määra tõstmiseks. See aitaks palju paremini lahendada probleeme, mis on Eestis Euroopa kontekstis aktuaalsed.
Niisiis ei saa rääkida tulumaksu 1% võrra alandamisest kui ideest, mille abil saaks jõuda suurte tööjõumaksude probleemi lahendamiseni. Eriti tasub siinjuures esile tuua, et teadupärast kehtib meil Eestis juba mõnda aega n-ö varjatud tulumaks, ja seda just IRL-i ja Reformierakonna aktiivsel toetusel. Millest ma räägin? Sellest, et töötuskindlustusmakse hoitakse põhjendamatult suur. Selle maksu abil mitte ei finantseerita töötukassat selleks, et kehvematel aegadel inimestele töötuskindlustushüvitist välja maksta, vaid selle abil tasakaalustatakse riigieelarvet. Teisisõnu on see nagu tulumaks, millel ei ole otsest seost ei väljamaksete ega sellega, millised on töötukassa reservid.
Tegelikult tundub, et IRL ja Reformierakond on pantvangid. Reformierakonna puhul saab rääkida n-ö pantvangidraamast tema varasemate valimislubaduste tõttu, IRL-i puhul aga pantvangidraamast, mille puhul pantvangis hoidja ehk Reformierakond on ise omakorda pantvang. Tegelikult 80 miljonit eurot maksma minevaks maksumuudatuseks veenvaid argumente ei ole.
Kui nüüd rääkida ettevõtte tulu maksustamisest, siis tõesti, Eesti maksusüsteemi puhul teatud määral mõjutab ettevõtteid ka tulumaksu määra 1% võrra alandamine, kuna jaotatud kasumilt võetav maks on sel juhul mõnevõrra väiksem kui seni. Loomulikult on ettevõtte kontekstis teatud ülekantud mõju ka töötajate tulumaksul, aga siinkohal tuletaksin meelde täna juba räägitud juttu, et tegelikult tajuvad paljud ettevõtted oma konkurentsiprobleeme. Kindlasti oleneb palju sellest, millises ahelas oma tööjõukuludega ollakse. Suurem mure on ilmselt ettevõtetel, kes pakuvad sellist toodangut või teenust, mille puhul palgakulud on pigem väikesed ja kes on teiste riikidega võrreldes rohkem maksustatud. Aga nagu kolleeg Eiki Nestor mainis, pole ettevõtete puhul õige uurida ainult maksumäärasid. Tõesti, kui vaatame põhjanaabreid, siis, nagu ka Aivar Sõerd viitas, nende ettevõtte tulumaksu osa SKT-s on kaks korda suurem kui Eestis. See, et meil on maksustatud ainult jaotatud kasum, neil aga ka raamatupidamislik kasum, millest on võimalik teatud investeeringute puhul mahaarvamisi teha, muudab pildi hoopis teistsuguseks. Seega, ainult arve kõrvutades väita, et soomlased jõuavad kasumi jaotamisel tulumaksu määraga meist allapoole, st nende ettevõtted on tulu teenides justkui madalamalt maksustatud, on kindlasti äärmiselt pealispindne ja lihtsameelne.
Kui palju mul veel aega on?

11:41 Aseesimees Laine Randjärv

Teil on aega 55 sekundit.

11:41 Rannar Vassiljev

Hästi, olen siis oma aja peaaegu ära kulutanud. Kokkuvõtteks tahan öelda, et kui me räägime maksude kogumise loogikast, siis minu meelest tundub väga mõistlik, et makse kogutakse vastavalt sissetulekule, aga nõnda kogutud raha ei jaotata mitte ainult lähtuvalt sissetulekust, vaid ka sellest, millised on objektiivsed vajadused. Pean silmas just laste arvu. Kui on näiteks kaks inimest, kes teenivad 3000 või 2000 eurot, mis on Eesti kontekstis väga korralik palk, ning ühel neist on kaks last, teisel ei ole kahte

last, siis minu meelest on väga mõistlik, et nende tulumaks on sama suur, aga osa sellest rahast makstakse lähtuvalt laste arvust tagasi. Eriti mõistlik on see siis, kui see ei suurenda meil halduskoormust ja -kulusid. Aitäh!

11:41 Aseesimees Laine Randjärv
Aitäh! Palun Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel kõnelema Lauri Vahtre!

11:43 Lauri Vahtre
Austatud kolleegid! Ehkki ma ei viibinud saalis, kuulasin ma ettekandjat tähelepanelikult. Jutt oli räägitud südamest ning ma igati jagan Urve Palo muret Eesti rahva iibe pärast. Aga mulle jäi suures osas arusaamatuks kogu selle õige või vähemalt südamest tuleva jutu seos kõnealuse eelnõuga. Nüüd me kuulsime sotsiaaldemokraatide fraktsiooni esindajat kõnelemas majanduskeskkonnast ja raha liikumisest ning see on tõepoolest selle eelnõuga seotud. Aga kui lihtsalt deklareerida, et me kavatseme kasutada selle raha lapsetoetuste suurendamiseks, siis sel jutul puudub regulatiivne iseloom. Sama hästi oleks võinud öelda, et kavatsete selle raha suunata Eesti suusaspordi arengusse, ja siis me oleksime siin pikalt ja laialt arutanud, kas Eestile on suusasport tähtis, ja kui on, siis mil määral ja mis raha eest seda arendama peab.
Mina tulin pulti, kuna kõneldi iibest. Nagu võib-olla mõni on tähele pannud, ei jäta ma iial kasutamata võimalust kõnelda iibest ja teen seda ka nüüd. Seejuures ma ei taha lihtsalt iibest rääkida, vaid tulin pulti sellepärast, et ei ole õige, kui saalis jääb mulje, et need, kes on selle eelnõu suhtes kriitilised, on justkui Eesti rahva iibe vastu.
Teiseks, ma ei taha, et jääks kõlama seisukoht, nagu võiks iivet märksa parandada raha abil. Esimest korda inimkonna ajaloos on praegu arenenud riikides olukord, kus lastetud pered on paremas olmelises olukorras, elavad paremini kui need, kellel on lapsed. Inimkonna ajalugu on mitme miljoni aasta pikkune ja kogu aeg on olnud eelis neil, kellel on lapsed. Lapsi ei ole saadud mitte sellepärast, et kuskil kiviajal olid ülihead valitsused, kes jagasid nii suuri lastetoetusi, et vanematel oli võimalik lapsi soetada. Ei, lapsi oli vaja saada. Kes lapsi ei saanud, ei olnud päris täisväärtuslik ühiskonnaliige. Aeg oli julm. Ja see oli julm kuni üsna viimase ajani, mil seda suhtumist on hakatud revideerima. Ning nüüd oleme jõudnud kvalitatiivselt täiesti uue olukorrani – see algas umbes 50 aastat tagasi –, kus võib ka lapsi mitte saada ja elada ikkagi rõõmsalt. Ka vanast peast saab käia välisreisidel ja pidada peenikest naeru nende üle, kes rassivad laste või lastelastega.
Sellist asjade seisu rahaga väärata ei ole võimalik. Rahaga saab seda küll leevendada, ma möönan. Raha abil saab osta paljusid asju, raha abil saab ehitada lasteaedu ja üldse vähendada vanemate koormat. Kuid me peame selle probleemiga tegelemisel ikka ja alati meeles pidama, et laps ei vaja ainult raha, vaid ka aega ja vaeva. Me võime lapsevanema kui tahes hästi kinni maksta, aga see ei võta temalt rõõmu ja kohustust tõusta öösel üles, et oma nutvat last kussutada või tal mähkmeid vahetada. Ütleme siis niimoodi: kõige lihtsam on last sigitada, last sünnitada on juba palju raskem, aga kõige suurem töö on lapse üleskasvatamine. Ja see ei sünni ainult raha abil.
Ma palun natuke lisaaega!

11:47 Aseesimees Laine Randjärv
Kolm minutit juurde.

11:47 Lauri Vahtre
Me peame mõtlema hoopis selle peale, kuidas anda lapsevanematele aega. Kogu inimsugu on konstrueeritud niimoodi, et viljakas ja töövõimelises eas emad ja isad ei kulutagi laste peale oma põhiaega. Neid aitavad laste kasvatamisel väga palju vanavanemad, jättes täistööjõus vanematele selle võrra rohkem aega tegelda laste kõrval tööga, eneseteostusega.
Meil tuleb tunnistada, et teisiti meie rahvas ei kesta kui ainult sel juhul, kui kehtestub printsiip: kui sa ei kasvata oma lapsi, siis kasvatad kellegi teise omi. Ja kui me kaotame ära selle võimaluse, et ma lapsi ei hangi, sest mul on niimoodi mugavam. Me peaksime maha istuma ja läbi arutama, kuidas leida üles inimesed, kes võiksid aidata, mitte rahaliselt, vaid oma isikliku muu panusega perekondi, kellel on kaks last, kolm last või neli last. Kus on vanaemad? Kus on vanaisad? Kus on vabatahtlikud vanaemad ja vanaisad, kes appi tuleksid? Lasteaiad – jah, lasteaedade arendamine on, ma ei vaidle vastu, väga oluline. Aga see ei ole ju kõik, on muud ka.

Ma usun, et ma ei ütle siin midagi uut, aga minu arvates me oleme jälle langenud oma vanasse illusiooni, oma vanasse lõksu, et me arutleme mingisuguse konkreetse summa üle, 70 või 80 miljonit, ja vaidleme, kas see päästab Eesti rahva väljasuremisest või mitte. Niimoodi me ei päästa oma rahvast mingil juhul. Või kui inglispärast väljendit kasutada, me haugume vale puu all. Aga võib-olla pole siiski veel hilja ja me oskame leida vahendid, kuidas meie kehvake iibenumber paremaks muuta. Muuseas, näiteks Prantsusmaa kogemus näitab, et iibele mõjub väga hästi just see, kui antakse emadele aega, mitte niivõrd raha. Nii palju siis tulumaksu määrast seekord. Ma tänan!

11:49 Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole. Sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek oli eelnõu 548 esimesel lugemisel tagasi lükata. Peame seda hääletama. Valmistume hääletamiseks.
Head kolleegid, panen hääletusele juhtivkomisjoni ettepaneku eelnõu 548 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 41 Riigikogu liiget, vastu oli 30, erapooletuid ei olnud. Juhtivkomisjoni ettepanek on vastu võetud ja eelnõu 548 esimesel lugemisel tagasi lükatud.
Head kolleegid, tänane päevakord on ammendunud. Suur tänu kõigile aktiivse osalemise eest! Kena päeva jätku, kohtumiseni homme!

Istungi lõpp kell 11.54.